

ข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมของปีเตอร์ ซิงเกอร์เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วม ในตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ETHICAL ARGUMENT OF PETER SINGER FOR COMMUNITY DEVELOPMENT IN KRACHAENG SAM KHOK PATHUM THANI PROVINCE

วรรณลดา กันต์โฉม^{1*} และชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน²
Wanlada Kanchom^{1*} and Chatchaphanu Yimaon²

Received : 27 September 2023

Revised : 4 February 2024

Accepted : 24 March 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีจุดประสงค์ในการเสนอแนะข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชนให้กับประชาชนในตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีศึกษาตัวบทกับสภาพบริบทของปีเตอร์ซิงเกอร์เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์กับการสนทนากลุ่มเพื่อเปิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางจริยธรรมกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ข้ออ้างเหตุผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในตำบลกระแซง คือ ถ้าการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนไม่ต้องเสียสละอะไรที่สำคัญต่อชีวิต เราควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน ข้ออ้างเหตุผลดังกล่าวเป็นข้ออ้างที่ทำให้ชุมชนเกิดการพิจารณาว่า ข้ออ้างเหตุผลของตนเองที่ไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนเป็นการคำนึงถึงการป้องกันผลที่เลวร้ายหรือไม่ และเป็นการปฏิเสธข้ออ้างที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมว่าเป็นข้ออ้างที่ไม่มีศีลธรรมเนื่องจากเป็นข้ออ้างที่ไม่ป้องกันผลที่เลวร้าย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม / จริยธรรม / อรรถประโยชน์นิยม

¹หลักสูตรรัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹Faculty of Education, Valaya Alongkorn University under the Royal Patronage
Pathum Thani Province

²Ramkhamhaeng University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: chatchaphanu.y@ru.ac.th

ABSTRACT

The research purpose is to propose ethical reasons for promoting community participation among people residing in the Krachaeng Subdistrict, Sam Khok District, Pathum Thani Province. The study employed qualitative research methods and utilized Peter Singer's texts and context to develop a conceptual framework. Moreover, the researcher conducted interviews and focus groups to facilitate discussions on ethical issues and the development of community participation. The research findings revealed that community participation in the Krachaeng Subdistrict is justified if it does not require individuals to sacrifice anything important of their lives. In cases where individuals provide excuses for not participating in community activities, the community should consider whether such reasons are ethical and aimed at preventing negative consequences. Any excuse that fails to prevent negative outcomes should be rejected as unethical.

Keywords: Participation / Ethics / Utilitarianism

บทนำ

บทความวิจัยเรื่องนี้อยู่ในการศึกษาเชิงจริยศาสตร์ (Ethics) ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาแนวปฏิบัติที่ควรจะทำ หรือแนวปฏิบัติที่ควรจะเป็น เช่น มีรถไฟกำลังวิ่งด้วยความเร็วสูงจนไม่สามารถหยุดรถไฟได้ และทางข้างหน้าเป็นทางแยกสองทาง ฝั่งขวามีคนนั่งอยู่บนรางจำนวน 1 คน ทางฝั่งซ้ายมีคนนั่งอยู่บนรางจำนวน 5 คน ในสถานการณ์ดังกล่าว เราจะเลือกสับรางให้รถไฟไปทางฝั่งซ้ายหรือฝั่งขวามือ ดังนั้นบทความวิจัยเรื่องนี้จึงมีได้จัดอยู่ในสาขาวิชาทฤษฎีการเมืองที่ศึกษาเพื่อสร้างชุดคำอธิบาย ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม (ศุภชัย ศุภผล, 2562)

ดังนั้น จุดประสงค์ในการศึกษาของบทความวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการเสนอข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมในเรื่องการมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่ชุมชนกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งกำลังเผชิญหน้ากับวิถีชีวิตต่างคนต่างอยู่ เพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จุดประสงค์ในการศึกษาของบทความเรื่องนี้จึงมีใช้การศึกษาปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมในตำบลกระแซงเพื่อพรรณนา หรือค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยใดที่ส่งผลให้ชุมชนกระแซงขาดการมีส่วนร่วม มีวิถีชีวิตต่างคนต่างอยู่ และเพิกเฉยต่อปัญหาสาธารณะ

สถานการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี สามารถกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในตำบลกระแซงได้เปลี่ยนแปลงจากการมีส่วนร่วมในลักษณะที่มีผู้นำชุมชนสร้างเครือข่ายจากญาติมิตรไปสู่สถานการณ์ขาดผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วม การดำเนินกิจการสาธารณะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการหลัก ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยทฤษฎีเชิงประจักษ์ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างนวัตกรรมชุมชนกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยพบปัจจัยอธิบายสาเหตุ

การไม่มีส่วนร่วมในชุมชน คือ การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง ซึ่งมีการแบ่งแยกขอบเขตความรับผิดชอบและหน้าที่ของคนในชุมชนอย่างชัดเจน กิจกรรมสาธารณะจึงเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง (ชัยพันธุ์ ยิ้มอ่อน วรรณลดา กันต์โณม, วรรณุช สีปยารักษ์ และปิยะ สงวนสิน, 2567)

จากสถานการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าต่อประเด็นปัญหาอมตะ (Parential Question) ในเรื่องการมีส่วนร่วมในชุมชน คือ การลงพื้นที่เพื่อพัฒนานั้นจะพบปัญหาเรื่อง การมีหรือไม่มีส่วนร่วมในชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีสมมติฐานในเบื้องต้นว่า ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับ “ผลประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับตามที่พวกเขาคาดหวัง” ถ้าเป็นไปตามที่พวกเขาคาดหวังตั้งแต่ต้นหรือประชาชนทราบว่าพวกเขาจะได้รรถประโยชน์ใดตั้งแต่แรกเริ่มพวกเขาจะเข้ามามีส่วนร่วม แต่ถ้าไม่ได้เป็นไปตามที่พวกเขาคาดหวัง พวกเขาจะปฏิเสธเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินงานวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) กับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องจริยศาสตร์ และเข้าใจกระบวนการคิดเรื่องความดี ความถูกต้อง สิ่งที่ควรประพฤติจากข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมของปีเตอร์ ซิงเกอร์ ซึ่งจัดอยู่ในวิชาจริยศาสตร์สำนักอรรถประโยชน์หรือหลักการที่เน้นคำนึงถึงผล (Consequence) (Berkey, 2023)

ผู้วิจัยมีข้ออ้างเหตุผลที่ต้องศึกษาและใช้ทฤษฎีทางจริยธรรมของซิงเกอร์เนื่องจากการสร้างความเปลี่ยนแปลงต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านบทสนทนาเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เห็นบรรทัดฐานหรือแนวทางการปฏิบัติที่ควรจะเป็นร่วมกันมากกว่าการใช้การศึกษาเชิงประจักษ์ที่ให้ความสำคัญกับการอธิบายปรากฏการณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เสนอแนะข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชนให้กับประชาชนในพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

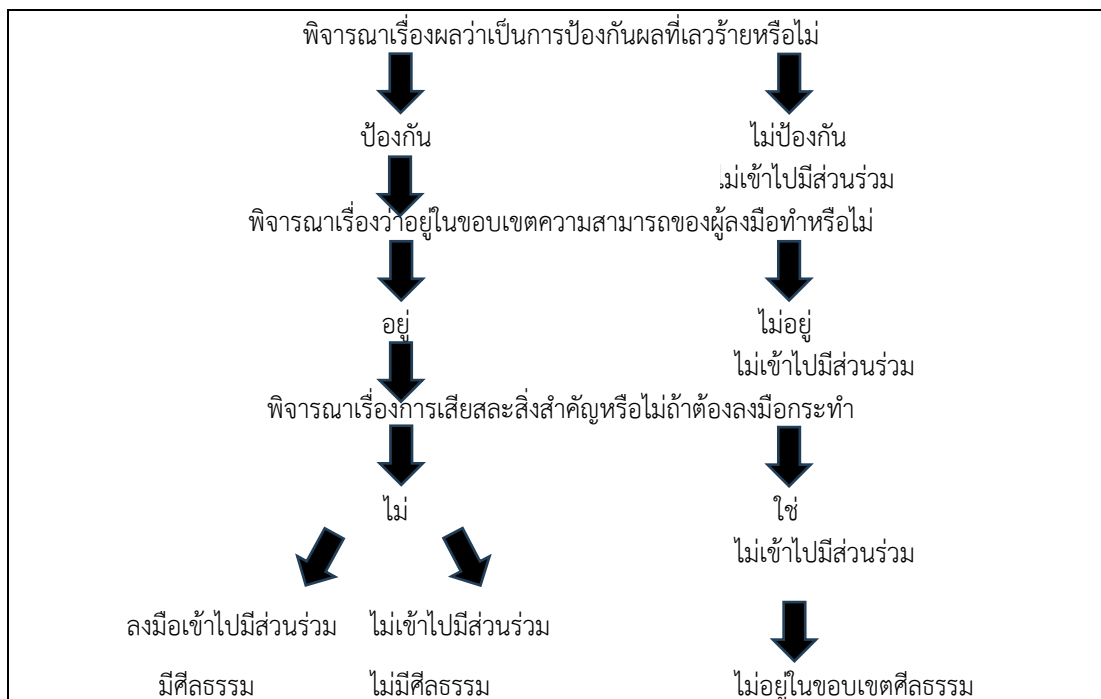
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 5,141 คน (TPMAP, 2566) แต่งานวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลกระแซง ผู้วิจัยพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวนสองประเภทที่แบ่งแยกกันอย่างชัดเจน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มผู้นำชุมชน กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลกระแซง 2) กลุ่มตัวอย่างประชากรแฝงในตำบลกระแซง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีได้มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลที่เข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (Snowball Sampling) เพื่อแนะนำกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดเชิงปทัสสถานเพื่อการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดเชิงปทัสสถานเพื่อการตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วม

แบบสัมภาษณ์

1. สถานการณ์สมมติว่า เรากำลังจะไปทำงาน แต่ระหว่างทาง เราเห็นเด็กกำลังจะจมน้ำ เราควรมีหน้าที่ช่วยเหลือเด็กหรือไม่หากเสื้อผ้าของเราต้องเปียก
2. สถานการณ์ความยากจนในตำบลกระแซงเป็นคนจนรายได้ เราควรที่จะเข้าช่วยเหลือหรือไม่เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลที่เลวร้ายตามมา
3. สถานการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
4. มีสถานการณ์ใดบ้างที่เกิดขึ้นในชุมชนแล้วถ้าไม่เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันจะเกิดผลร้ายตามมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ การศึกษาเอกสารในปฐมภูมิกับทุติยภูมิในทางปรัชญาการเมืองจำแนกเอกสารสำหรับการศึกษาไว้ 2 ประเภท ได้แก่ การศึกษาตัวบท (Text) ของนักปรัชญา เช่น ตัวบท “Republic” ของเพลโต กับการศึกษาเอกสารที่เป็นสภาพบริบท เช่น ประวัติศาสตร์การเมืองกรีก การตีความของนักวิชาการ ดังนั้นในกรณีของการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากเอกสารจึงเป็นการศึกษาจากตัวบทของปีเตอร์ ซิงเกอร์กับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวบท เช่น การตีความของนักวิชาการที่สนใจปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์

ผู้วิจัยเริ่มต้นศึกษาตัวบทเรื่อง “The Life You Can Save How to do Your Part to End World Poverty” เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด ตัวบทเรื่องนี้ปีเตอร์ ซิงเกอร์ได้นำเสนอข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันผลลัพธ์ที่เลวร้าย เขากล่าวว่า “...คิดถึงเด็กเล็กในกานาที่ตายด้วยโรคหัด คุณรู้สิทุกอย่างถ้าคุณเป็นแม่หรือพ่อที่นั่งเฝ้ามองลูกของคุณทรมาณและอ่อนแอลงโดยไม่มีความช่วยเหลือ คุณรู้อยู่ตลอดเวลาว่า เด็กๆ ตายเพราะโรคเหล่านั้น คุณก็รู้ว่าโรคจะรักษาหายได้หากคุณสามารถนำเด็ก ๆ ไปส่งโรงพยาบาล...” (Singer, 2011)

จากตัวบทดังกล่าวผู้วิจัยตีความข้ออ้างเหตุผลของซิงเกอร์ได้ว่า เขาให้ความสำคัญกับเรื่อง “การป้องกันผลลัพธ์ที่เลวร้าย” เพราะการป้องกันเด็กๆ ในกานาเสียชีวิตจากโรคหัดเป็นเรื่องที่สามารถป้องกันได้ถ้าเราลงมือช่วยเหลือด้วยการนำเด็ก ๆ ไปส่งโรงพยาบาล แต่ปัญหาในประเทศกานารวมถึงบรรดาประเทศโลกที่สาม คือ ประเทศเหล่านี้ขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และทรัพยากรพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตัวบทของซิงเกอร์จึงศึกษาและค้นคว้าเพื่อพัฒนาข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมเพื่อชี้้นำให้พลเมืองในประเทศพัฒนาแล้วร่วมกันช่วยเหลือผู้คนในประเทศกำลังพัฒนาเพื่อป้องกันผลลัพธ์ที่เลวร้าย นั่นคือ การเสียชีวิตจากการขาดแคลนอาหาร ไร้ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ดังนั้นผู้วิจัยพบข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมพื้นฐานที่ซิงเกอร์ใช้เพื่อศึกษาในเชิงปทัสสถานและตัดสินว่าอะไรคือการกระทำที่มีหรือไม่มีศีลธรรม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมของปีเตอร์ ซิงเกอร์

ข้ออ้างเหตุผล	1. ตาย ไม่มีอาหาร ไม่มียารักษาเป็นผลที่เลวร้าย
	2. ถ้าเรามีอำนาจที่จะป้องกันมิให้เกิดผลที่เลวร้ายโดยที่มิได้เสียสละอะไรที่สำคัญต่อเรา แต่เราไม่ลงมือป้องกัน เราจะเป็นคนที่กระทำความผิด
	3. ถ้าเรามีอำนาจพอที่จะช่วยเหลือเพื่อป้องกันมิให้คนตาย ขาดอาหาร และมียาสำหรับรักษาโรคโดยที่เรามีได้เสียสละอะไร แต่เรากลับไม่ช่วย
ข้อสรุป	ถ้าเราไม่ช่วยและเกิดผลที่เลวร้ายตามมา เรากำลังทำสิ่งที่ผิด

เอกสารทฤษฎีบทที่นักวิชาการได้ศึกษาปรัชญาการเมืองของปีเตอร์ ซิงเกอร์ ผู้วิจัยพบบทความวิชาการ เรื่อง “ความคิดทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์ในงานจริยศาสตร์เชิงปฏิบัติ” ซึ่งนำเสนอโดยณัฐพล โสติธกิจนวิโรจน์ บทความเรื่องนี้จัดประเภทปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์อยู่บนฐานคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ซึ่งเป็นจริยธรรมที่ให้ความสำคัญผลลัพธ์ นั่นคือความสุขกับ คนจำนวนมากที่สุด (ณัฐพล โสติธกิจนวิโรจน์, 2559) ดังนั้นปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์จึงให้ความสำคัญกับการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกทำอะไรด้วยการคำนึงถึงผล

นอกจากนี้ณัฐพลยังได้กล่าวถึงตัวบทสำคัญ ซึ่งถือเป็นบทความของซิงเกอร์ ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ซ้ำถึง 20 ครั้ง นั่นคือ บทความเรื่อง “Famine, Affluence, and Morality” ในปี ค.ศ. 1972

ดังนั้น การเริ่มต้นศึกษาปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์จึงต้องเริ่มต้นจากบทความเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า บทความเรื่องนี้เป็นจุดเริ่มต้นปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์เพราะผู้วิจัยพบข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมที่คำนึงถึงการป้องกันผลในทางที่เลวร้ายจากตัวบทเรื่องนี้ ที่สำคัญคือข้ออ้างเหตุผลนี้ซิงเกอร์ได้ใช้เป็นกรอบในการศึกษาเชิงปทัสสถานกับหนังสือที่เขาตีพิมพ์ออกมาภายหลัง ได้แก่ “The Life You Can Save How to do Your Part to End World Poverty” และ “Practical Ethics” ซิงเกอร์เชื่อมโยงตัวบททั้งสามเล่มด้วยข้อเสนอทางจริยธรรมเดียวกัน (Singer, 2011)

ซิงเกอร์เขียนว่า “หลักการนี้เรียกร้องให้เราป้องกันสิ่งที่เลว มิใช่สนับสนุนสิ่งที่ดี และมันเรียกร้องจากเราเฉพาะตอนที่เราสามารถทำได้โดยไม่ต้องเสียสละอะไรที่สำคัญในเชิงเปรียบเทียบจากมุมมองของศีลธรรม” (Singer, 1972) จากหลักการข้อนี้ผู้วิจัยยกตัวอย่างเพื่อแสดงความเข้าใจในเรื่องข้ออ้างทางจริยธรรมที่คำนึงถึงผลในทางที่เลว เช่น การบริจาคเงินให้กับพระที่อาพาธเป็นการกระทำที่ป้องกันผลในทางที่เลวร้าย กับการประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องการฉีดยาเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผลที่ดี

ยิ่งไปกว่านั้นถ้าเราพิจารณาประเด็นจากตัวบทของปีเตอร์ ซิงเกอร์ ผู้วิจัยใช้สภาพบริบททางเข้ามาตีความเรื่อง “ข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรม” ผู้วิจัยพบว่า ปรัชญาการเมืองของซิงเกอร์อยู่ในบริบทช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศเพิ่งได้รับอิสรภาพจากประเทศอาณานิคม และเพิ่งจัดตั้งรัฐบาล การบริหารจัดการเรื่องสาธารณะในประเทศยังไม่ลงตัว ซึ่งรวมไปถึงทรัพยากรที่ถูกเจ้าอาณานิคมขูดรีดเอาไป ข้อเท็จจริงที่ซิงเกอร์นำเสนอในหนังสือของเขาจึงเป็นเรื่องความอดอยากหิวโหย ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นในประเทศโลกที่สาม (Third World) ดังนั้นสภาพบริบทดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยพบว่า ข้อเสนอของซิงเกอร์ได้รับอิทธิพลจากสภาพบริบททางการเมืองดังกล่าวโดยเฉพาะข้อเรียกร้องต่อประเทศพัฒนาแล้วให้ช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนา (ซัซพันธุ์ ยิ้มอ่อน, 2567)

การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาใช้เหตุผลและเปิดพื้นที่การแลกเปลี่ยนในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางจริยธรรมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อาทิ สถานการณ์รกร้างเบรกแตก สถานการณ์เด็กจมน้ำเพื่อเปรียบเทียบกับกรณีมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ว่า ระหว่างทางที่คุณกำลังเดินทางไปทำงาน คุณผ่านสระว่ายน้ำและเห็นเด็กคนหนึ่งกำลังเล่นอยู่ในสระ ในตอนนั้นเองมีเด็กคนหนึ่งเป็นตะคริวและกำลังจะจมน้ำ ซึ่งถ้าคุณไม่เข้าไปช่วย เด็กคนนั้นต้องจมน้ำแน่นอน อย่างไรก็ตามถ้าคุณเลือกที่จะเข้าไปช่วยเด็กคนนั้น คุณต้องเสียเวลากลับไปเปลี่ยนเสื้อผ้าและทำให้คุณต้องไปทำงานสาย คุณจะเลือกทำอย่างไรระหว่างช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเด็กที่กำลังจะจมน้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะพิจารณาตามกรอบแนวคิดของปีเตอร์ ซิงเกอร์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรม แนวทางจะเป็นการวิเคราะห์การตัดสินใจตามลำดับขั้นของการพิจารณาที่คำนึงถึงผลลัพธ์ว่าในขั้นที่ 1) พิจารณาว่าจะเป็นการตัดสินใจที่ป้องกันผลที่เลวร้าย

หรือไม่ 2) พิจารณาว่าอยู่ในขอบเขตความสามารถของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ และ 3) พิจารณาการลงมือทำว่าต้องแลกเปลี่ยนสิ่งสำคัญของตนเองหรือไม่

ผลการวิจัย

การเสนอแนะข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในชุมชนให้กับประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ผู้วิจัยได้เริ่มต้นบทสนทนาหัวข้อการทดลองทางความคิดเรื่อง “เด็กกำลังจะจมน้ำ ในขณะที่เรากำลังจะไปทำงาน” ผลจากการสนทนา กลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันว่า ถ้าพวกเขาพบเหตุการณ์เช่นเดียวกันกับ “การทดลองทางความคิดเรื่องเด็กจมน้ำ” พวกเขาทุกคนจะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปช่วยเหลือเด็กในทันทีเพื่อป้องกันผลที่เลวร้ายมิให้เกิดขึ้น แต่ในกรณีของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน พวกเขาจะพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปเนื่องจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมในชุมชนนั้น บางเรื่องไม่สามารถไปเปรียบเทียบได้กับกรณีการทดลองทางความคิดดังกล่าวเพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่นั้น ผลที่เกิดขึ้นตามมาอาจมิได้ส่งผลที่เลวร้าย (ส่งศักดิ์ จันทรโสภา (นามสมมติ), สัมภาษณ์ 8 พฤษภาคม 2566)

ผู้วิจัยได้ดำเนินบทสนทนาถึงเรื่องกลุ่มคนยากจนในตำบลกระแซง ผู้วิจัยได้รายงานถึงสาเหตุมาจากความยากจนด้านรายได้จำนวน 65 คนว่ามีที่มาจาก 1) คนอายุ 15-59 ปี ไม่มีอาชีพและรายได้ 2) คนอายุ 60 ปีขึ้นไปไม่มีอาชีพและรายได้ และ 3) รายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาท หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า บุคคลในจำนวน 65 คนนี้หากอายุระหว่าง 15-59 ปี หรือเกิน 60 ปี บุคคลนี้ไม่มีอาชีพและรายได้ และรวมถึงคนในครอบครัวที่มีรายได้ไม่ถึง 100,000 บาทต่อปี จากข้อมูลดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมีการตัดสินใจว่าควรเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนในตำบลกระแซงออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือเพราะตีความว่า หากไม่เข้าไปช่วยเหลือคนยากจนจะไม่สามารถป้องกันผลร้ายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามพวกเขาได้ประเมินตนเองว่า พวกเขาไม่มีความสามารถพอที่จะเข้าไปช่วยเหลือคนกลุ่มนี้ได้ (อารักษ์ รุจิระศิริกุล (นามสมมติ), สัมภาษณ์ 8 พฤษภาคม 2566) กับฝ่ายที่ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือเนื่องจากให้เหตุผลว่า การป้องกันผลที่เลวร้ายจากความยากจนเป็นหน้าที่ของรัฐบาล หรือภาครัฐในพื้นที่ (นันทพิรดา กองคำ (นามสมมติ), สัมภาษณ์ 8 พฤษภาคม 2566)

หัวข้อต่อมา คือ กิจกรรมการพัฒนาในชุมชนในตำบลกระแซง ผู้วิจัยได้แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า กิจกรรมในชุมชนจัดขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง เช่น โครงการส่งเสริมการจัดประชาคมหมู่บ้าน โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะ ส่วนในเรื่องของการพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลกระแซงได้ดำเนินโครงการออกมาในลักษณะการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อการพัฒนาผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากจากกล้วยและมันกับการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ในกล่องโฟม (ซัชพันธุ์ ยิ้มอ่อน, วรณลดา กันต์โหม, วรลักษณ์ วีระยุทธ, พิษญาณี เชิงศิริ ไชยยะ, 2564) นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมจากภาคประชาชนในหมู่บ้าน นั่นคือ การเลี้ยงไข่ไก่สมุนไพรโดยชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านท่าลาน ส่วนกิจกรรมจากหน่วยงานภายนอก คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยสุโขทัย และหน่วยงานพัฒนาชุมชนประจำอำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่มีได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนกล่าวถึงสาเหตุที่มีได้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งผู้วิจัยสามารถจัดลำดับได้ดังต่อไปนี้ 1) ไม่ทราบว่ามีกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชน 2) กิจกรรมจัดตรงกับเวลาที่ไม่สะดวกเข้าร่วม 3) เวลาตรงกับวันทำงาน 4) มีใช้คนในชุมชน 5) เหนื่อยจากการทำงาน (โชคดี พุ่มคำ, สำรวย เฟื่องโคตร, กาญจนา โคตรเพชร, สมทรง คอยผล, วิเชียร พูลสวัสดิ์, สมัย สมศรี, บังอร ทองสีสังข์) สนทนากลุ่ม 8 พฤษภาคม 2566)

เหตุผลในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมสามารถจำแนกเป็นการตัดสินใจเรื่องการเปรียบเทียบกับสิ่งสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามกรอบแนวคิดของซิงเกอร์ ผู้วิจัยพบว่า เราสามารถจำแนกเหตุผลที่ไม่เข้าร่วมที่ต้องเสียสละสิ่งสำคัญกับเสียสละสิ่งที่ไม่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำแนกประเภทการให้เหตุผลตามกรอบแนวคิดของซิงเกอร์

สิ่งสำคัญ	สิ่งไม่สำคัญ
เวลาตรงกับวันทำงาน	ไม่ทราบว่ามีกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชน
เหนื่อยจากการทำงาน	กิจกรรมจัดตรงกับเวลาที่ไม่สะดวกเข้าร่วม
	มีใช้คนในชุมชน

จากตารางผู้วิจัยพบว่า เหตุผลการตัดสินใจที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนหากต้องเสียสละสิ่งที่สำคัญ ได้แก่ การเสียสละวันทำงานเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน หรือการเสียสละการพักผ่อน เพราะการไม่มีงาน ไม่มีเงินและไม่มีแรงเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการหาเลี้ยงตนเองกับครอบครัว แต่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบว่ามีกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการตัดสินใจโดยที่ไม่มีผลมาจัดกิจกรรมตรงกับเวลาที่ไม่สะดวก และมีใช้คนในชุมชนเป็นตัวเปรียบเทียบว่า ถ้าเข้าร่วมแล้วจะต้องเสียสละอะไรตามมา

ประเด็นสุดท้าย คือ มีสถานการณ์ใดบ้างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อป้องกันผลร้ายตามมา กลุ่มตัวอย่างทุกคนเห็นตรงกัน นั่นคือ สถานการณ์น้ำท่วมในตำบลกระแซงในปี พ.ศ. 2554 กับสถานการณ์น้ำล้นตลิ่งในเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 กลุ่มตัวอย่างเห็นตรงกันว่า สถานการณ์น้ำท่วมเป็นสถานการณ์ที่เลวร้าย ซึ่งในช่วงเวลานั้นพวกเขาประเมินศักยภาพของตนเองว่าจะพอช่วยเหลือใครคนในชุมชนได้บ้างตั้งแต่การบริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร และยารักษาโรค หรือในกรณีถ้าไม่มีทุนทรัพย์มากพอ พวกเขาได้ช่วยเหลือทางด้านแรงงาน คือ การขนกระสอบทรายเพื่อป้องกันน้ำท่วมเข้าบ้านและวัดไก่อเตี้ย ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้ออ้างเหตุผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในตำบลกระแซง คือ ถ้าการเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนไม่ต้องเสียสละอะไรที่สำคัญต่อชีวิต เราควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน ข้ออ้างเหตุผลดังกล่าวเป็นข้ออ้างที่ทำให้ชุมชนเกิดการพิจารณาว่า ข้ออ้างเหตุผลของตนเองที่ไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนเป็นการคำนึงถึงการป้องกันผลที่เลวร้ายหรือไม่ และเป็นการปฏิเสธข้ออ้างที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมว่าเป็นข้ออ้างที่ไม่มีศีลธรรมเนื่องจากเป็นข้ออ้างที่ไม่ป้องกันผลที่เลวร้าย

ผลการวิจัยข้างต้นเป็นการพัฒนาให้ประชาชนในชุมชนแยกแยะความแตกต่างระหว่างข้ออ้างที่พิจารณาจากการป้องกันผลที่เลวร้ายกับข้ออ้างที่ได้มีการป้องกันผลที่เลวร้าย การพัฒนาให้คนในชุมชนตระหนักถึงข้ออ้างจากการป้องกันผลที่เลวร้ายมีส่วนสำคัญในการพัฒนาให้คนในชุมชนมีภาระหน้าที่และความผูกพันต่อชุมชนมากกว่าจะปล่อยให้คนในชุมชนตัดสินใจโดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมา

ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลที่สอดคล้องกับหัวข้อในการศึกษาทางจริยศาสตร์ นั่นคือข้อผูกพันทางจริยธรรม (Moral Obligation) ซึ่งผู้วิจัยพบงานวิจัยเรื่องข้อผูกพันทางจริยธรรมที่เราจำเป็นต้องรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 วัคซีนจากกรอบแนวคิดเรื่องอรรถประโยชน์นิยมเพราะการรับวัคซีนนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี นั่นคือ ภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) (Giubilini, Douglas, Savulescu, 2018) อย่างไรก็ตามมีผลงานวิจัยที่ได้พัฒนาข้อโต้แย้งของปีเตอร์ ซิงเกอร์โดยเฉพาะเรื่องข้ออ้างเหตุผลที่กำหนดเงื่อนไขให้เราต้องเสียสละว่า การเสียสละมีใช้สิ่งที่ทำแล้วจะเกิดผลดีเพราะเป็นการละเมิดสิทธิโดยเฉพาะผู้ที่ต้องเสียสละ (Pummer, 2016)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยพบปรัชญาการเมืองที่เป็นฐานคิดของข้ออ้างเหตุผลเพื่อไม่เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมาจากปรัชญาการเมืองเสรีนิยม ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพกับปัจเจกบุคคลในการเลือกที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมจากความยินยอมพร้อมใจของตัวพวกเขาเอง ข้ออ้างปรัชญาการเมืองเสรีนิยมจึงเป็นสำนักคิดที่โต้แย้งสำนักอรรถประโยชน์นิยมว่า การเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาขึ้นอยู่กับความยินยอมพร้อมใจของบุคคล เราไม่ควรบังคับบุคคลให้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการใช้ข้ออ้างว่า การกระทำนั้นเป็นการป้องกันผลที่เลวร้าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาข้ออ้างเหตุผลทางจริยธรรมของปรัชญาการเมืองเสรีนิยมเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

ชัยพันธุ์ ยัมอ่อน, (2567). การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง. เอกสารประกอบการสอน.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัยพันธุ์ ยัมอ่อน, วรรณลดา กันต์โหม, วรลักษณ์ วีระยุทธ และ พิษญาณี เชิงศิริ ไชยยะ. (2564).

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล

1 มหาวิทยาลัย) ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี:

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- ชัยพันธุ์ อิ่มอ่อน, วรรณลดา กันต์โถม, วรรณข ลิปิยารักษ์ และปิยะ สวางสิน. (2567). การพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างนวัตกรรมชุมชนกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. **วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 13(5). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr>
- โชคดี พุ่มคำ, สำรวย เพ็งโคตร, กาญจนา โคตรเพชร, สมทรง คอยผล, วิเชียร พูลสวัสดิ์, สมัย สมศรี, บังอร ทองสีสังข์, ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. 8 พฤษภาคม 2566, สันทนากลุ่ม.
- ณัฐพล โสเถียรตันวิโรจน์. (2559). ความคิดทางจริยศาสตร์ของปีเตอร์ ซิงเกอร์ในงานจริยศาสตร์เชิงปฏิบัติ. **วารสารประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 41(2). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOH/article/view/7968>
- นัทธิพิรดา กองคำ (นามสมมติ, ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. 8 พฤษภาคม 2566), สัมภาษณ์.
- ศุภชัย ศุภผล. (2562). **ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ส่งศักดิ์ จันทโรสภา (นามสมมติ), ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. (8 พฤษภาคม 2566), สัมภาษณ์.
- อารักษ์ รุจิระศิริกุล (นามสมมติ), ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. (8 พฤษภาคม 2566), สัมภาษณ์.
- Berkey, B. (2023). **Utilitarianism and Poverty**. In Gottfried Schweiger & Clemens Sedmak (eds.), **Routledge Handbook of Philosophy and Poverty**. Routledge. pp. 127 - 137.
- Giubilini, A., Douglas, T. & Savulescu, J. (2018). **The moral obligation to be vaccinated: utilitarianism, contractualism, and collective easy rescue**. *Med Health Care Philos.* Dec;21(4):547 - 560. doi: 10.1007/s11019-018-9829-y. PMID: 29429063; PMCID: PMC6267229.
- Pummer, T. (2016). "Whether and Where to Give." **Philosophy & Public Affairs**. 44(1): 77-95.
- Singer, P. (1972). "Famine, Affluence, and Morality." **Philosophy & Public Affairs**. 1(3): 229-43. [Online], Available: <http://www.jstor.org/stable/2265052>. Accessed 2 Sept. 2023.
- Singer, P. (2011). **The life you can save: How to do your part to end world poverty**. New York: Random House.
- Singer, P. (2011). **Practical Ethic**. New York: Cambridge University.
- TPMAP. (2566). **ภาพรวมคนจนในปี 2566**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.tpmaph.in.th/2566/130704>.
-